OZGURKONAKCİ.COM · LOJİSTİK REHBERİ · 41

Transit taşımacılık ve gümrük transiti

NCTS, T1, TIR karnesi: vergisi ödenmemiş yük ülkeler arasında nasıl taşınır, nerede sorun çıkar?

Hazırlayan: Özgür Konakcı · Seviye: Orta · Sürüm: 19 Ekim 2026

Çevrimiçi ve interaktif sürüm: **https://ozgurkonakci.com/rehber/transit-tasimacilik/**

KISA CEVAP

Transit, vergileri ödenmemiş yükün gümrük gözetiminde bir gümrük idaresinden diğerine taşınmasıdır; vergiler yolculuk boyunca askıya alınır ve bir teminatla güvenceye bağlanır. Türkiye 1 Aralık 2012'den beri Ortak Transit Sözleşmesine taraftır ve beyanlar NCTS üzerinden elektronik verilir. Transit, yük süresi içinde, mührü sağlam şekilde varış idaresine sunulup rejim kapatıldığında sona erer.

Transit nedir?

Transit, vergileri ödenmemiş yükün gümrük gözetiminde bir gümrük idaresinden diğerine taşınmasıdır. Yük yolculuk boyunca "gümrüklenmemiş" sayılır; gümrük vergileri ve diğer vergiler **askıya alınır** ve bir **teminatla** güvenceye bağlanır.

Ticaret Bakanlığı transiti dört durumda tanımlar:

- İki yabancı ülke arasında, Türkiye üzerinden geçen yük
- Yurt dışından Türkiye'ye gelen ve iç gümrüğe taşınan yük
- Türkiye'den yurt dışına çıkan yük
- Türkiye içinde iki gümrük idaresi arasında taşınan yük

Örneğin İstanbul'daki bir limana gelen ve Ankara'daki bir iç gümrükte ithalatı yapılacak konteyner, limandan iç gümrüğe transit rejimiyle taşınır.

Ortak Transit ve NCTS

Türkiye **1 Aralık 2012**'de **Ortak Transit Sözleşmesi**ne taraf oldu. Sözleşme AB ve EFTA ülkeleri, Birleşik Krallık, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve diğer taraflar arasında tek bir transit beyanıyla taşımaya imkân verir.

Beyanlar **NCTS (Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi)** üzerinden elektronik olarak verilir. Beyan türleri:

- **T1:** AB statüsünde olmayan (serbest dolaşımda olmayan) eşya

- **T2:** AB statüsündeki eşya
- **TR:** Türkiye içindeki ulusal transit

Transitin altı adımı

Adım	Ne olur?	Risk
1. Beyan ve teminat	Transit beyannamesi çıkış gümrük idaresine NCTS üzerinden verilir. Askıya alınan vergiler için teminat gösterilir: tek işlem için bireysel teminat veya birden fazla işlem için kapsamlı teminat. TIR'da teminatı TIR karnesi sağlar.	Teminat tutarı, yükün vergileri için yetersizse işlem başlamaz.
2. MRN ve refakat belgesi	Kontroller tamamlanınca beyana bir hareket referans numarası (MRN) verilir ve Transit Refakat Belgesi basılır. Belge, yükle birlikte varış idaresine kadar gider.	Belgedeki kap adedi, ağırlık ve tanım ile yük birebir uyuşmalıdır.
3. Mühür, güzergâh ve süre	Araç veya konteyner gümrük mührüyle mühürlenir. Gümrük, yükün varış idaresine sunulacağı süreyi belirler; gerekirse güzergâh da bağlayıcıdır.	Kırık, değişmiş veya kayıtla uyuşmayan mühür ciddi bir usulsüzlüktür.
4. Sınır (geçiş) idaresi	Ortak Transit kapsamında farklı bir ülkeye girerken araç geçiş idaresinde bildirilir. TIR'da karne her sınırda kullanılır.	Süre içinde sınırdan geçmeyen araç sistemde gecikmede görünür.
5. Varış idaresine sunma	Yük, belgeyle birlikte ve mühür sağlam şekilde süresi içinde varış idaresine sunulur. Yetkilendirilmiş alıcı, yükü kendi tesisinde teslim alabilir.	Sunulmayan veya eksik sunulan yükte vergiler teminattan tahsil edilebilir.
6. Rejimin sonlandırılması	Varış idaresinin onayıyla transit rejimi kapanır (ibra) ve teminat serbest kalır. Yük ardından ithalat, antrepo veya başka bir rejime alınır.	Kapanmayan transit, teminat sahibi için açık bir vergi riski olarak kalır.

Teminat

Transitte teminat, yük varış idaresine ulaşmazsa ödenmesi gereken vergileri güvenceye alır:

- **Bireysel teminat:** Tek bir transit işlemi için verilir.
- **Kapsamlı teminat:** Birden fazla işlem için verilir. Referans tutarı, teminat idaresi ile rejim sahibi birlikte belirler. Bazı durumlarda teminattan muafiyet de mümkündür.
- **TIR karnesi:** TIR sisteminde teminatı karnenin kendisi ve arkasındaki uluslararası garanti zinciri sağlar.

Yetkilendirilmiş gönderici ve alıcı

Düzenli transit yapan firmalar için iki kolaylık vardır:

- **Yetkilendirilmiş gönderici:** Yükü çıkış gümrük idaresine götürmeden, kendi tesisinden transit işlemi başlatabilir.

- **Yetkilendirilmiş alıcı:** Yükü ve transit belgesini varış idaresine götürmeden kendi tesisinde veya belirlenen bir yerde teslim alabilir.

Bu statüler zaman kazandırır, ama firmanın kayıtlarının ve güvenilirliğinin gümrükçe onaylanmasını gerektirir.

TIR sistemi

TIR (Transports Internationaux Routiers), yolculuğun en az bir kısmı karayoluyla yapılan uluslararası transit sistemidir. Avrupa Komisyonu'na göre 66'dan fazla ülkede kullanılır ve beş temel üzerine kuruludur: güvenli araç veya konteyner, uluslararası garanti zinciri, **TIR karnesi**, gümrük kontrollerinin karşılıklı tanınması ve kontrollü erişim. AB'de karne başına teminat tutarı **100.000 avrodur**. Sistemin dijital sürümü **eTIR** için çalışmalar sürmektedir.

Sık yapılan hatalar

- **Belgeyle yük arasında fark:** Kap adedi, ağırlık veya tanım farkı varış idaresinde usulsüzlük sayılır.
- **Süreyi aşmak:** Gümrüğün verdiği süre içinde varış idaresine ulaşmayan araç sistemde gecikmede görünür; geçerli bir açıklama gerekir.
- **Mühür sorunları:** Kırık veya numarası tutmayan mühür, yükün açıldığı şüphesini doğurur.
- **Rejimi kapatmamak:** Yük teslim edilse bile transit varış idaresinde kapatılmadıysa teminat sahibi vergi riskiyle karşı karşıya kalır.
- **Yanlış beyan türü:** Eşyanın gümrük statüsünü (T1 veya T2) yanlış belirlemek ileride vergi farkına yol açabilir.

Kendinizi test edin

1. Hamburg'dan gelen ve İstanbul limanından Ankara'daki iç gümrüğe taşınacak konteyner hangi rejimle taşınır? *(Cevap: Transit rejimi; ulusal transitte TR beyanıyla.)*
2. Transit sırasında vergiler neden teminata bağlanır? *(Cevap: Yük varış idaresine sunulmazsa askıya alınan vergiler teminattan tahsil edilir.)*
3. Transit ne zaman sona erer? *(Cevap: Yük süresi içinde, mührü sağlam ve belgeyle uyumlu olarak varış idaresine sunulup rejim kapatıldığında.)*

Sık sorulan sorular

T1 ile T2 arasındaki fark nedir?

Ortak Transit kapsamında T1, AB statüsünde olmayan (serbest dolaşımda olmayan) eşyanın, T2 ise AB statüsündeki eşyanın transitinde kullanılır. Türkiye içindeki ulusal transit için TR beyanı kullanılır.

Transit teminatı neden istenir?

Transit sırasında gümrük vergileri ve diğer vergiler askıya alınır. Yük varış idaresine sunulmazsa bu vergiler teminattan tahsil edilir. Teminat tek işlem için bireysel veya birden fazla işlem için kapsamlı olabilir; TIR'da teminatı karne sağlar.

NCTS nedir?

Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi (NCTS), transit beyanlarının ve hareketlerinin elektronik mesajlarla yönetildiği sistemdir. Türkiye 2012'den, diğer Ortak Transit tarafları 2005'ten beri kullanmaktadır.

TIR karnesi ile Ortak Transit arasındaki fark nedir?

TIR, yolculuğun en az bir kısmı karayoluyla yapılan, 66'dan fazla ülkede kullanılan uluslararası transit sistemidir; teminatı uluslararası garanti zinciri sağlar ve AB'de karne başına teminat tutarı 100.000 avrodur. Ortak Transit ise AB, EFTA ülkeleri, Türkiye, Birleşik Krallık ve diğer taraflar arasında NCTS ile işler.

KAYNAKLAR

T.C. Ticaret Bakanlığı — Transit rejimi ve NCTS (sık sorulan sorular) — https://trade.gov.tr/customs-formalities/frequently-asked-questions/transit-procedure-and-ncts
T.C. Ticaret Bakanlığı — Ortak Transit Sistemi — https://trade.gov.tr/multinational-relations/common-transit-system
Avrupa Komisyonu — TIR (Transports Internationaux Routiers) — https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-procedures-import-and-export-0/what-customs-transit/tir-transports-internationaux-routiers-international-road-transport_en

Bu rehber eğitim amaçlıdır ve yazarın kişisel görüşlerini yansıtır; çalıştığı ya da daha önce çalıştığı kurumların görüşü değildir. Sözleşme, gümrük ve finans kararlarında güncel resmî kaynaklara ve uzmanlara başvurun. Incoterms® Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC) tescilli markasıdır.

© 2026 Özgür Konakcı · ozgurkonakci.com. Bu belge, kaynak (ozgurkonakci.com) gösterilerek eğitim amaçlı paylaşılabilir ve çoğaltılabilir; ticari amaçla kullanılamaz.